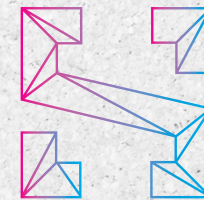

godišnji izvještaj 2020.

ASOCIJACIJA SPEKTRA

1.

**DRUŠTVENO
PRIHVATANJE
LGBTIQ OSOBA
I RODNA
RAVNOPRAVNOST**

Asocijacija Spektra kao organizacija čiji su primarni fokus transrodne, rodno varijantne i interpolne (TIRV) osobe, prepoznaje da opresija koja se vrši nad TIRV zajednicom ima korijene u rodnoj neravnopravnosti, odnosno u patrijarhalnim i mizoginim uvjerenjima i normama, te se vodi principom intersekcionalnosti u svom radu. Iako je naša primarna ciljna grupa TIRV zajednica, u svom radu se aktivno se zalažemo se za poštovanje ljudskih prava i sloboda cjelokupne LGBTIQ zajednice i cisrodnih heteroseksualnih žena, te svih onih osoba koje ne spadaju u već pomenute društvene grupe, a koje zbog ličnih karakteristika trpe posljedice rodno zasnovane opresije. Kroz doprinos podizanju nivoa rodne ravnopravnosti direktno utičemo i na smanjenje nivoa mizoginije, transfobije i homofobije u društvu. Vjerujemo da je rodna ravnopravnost usko povezana sa klasnim, rasnim i ekološkim oslobođenjem.

Aktivnosti koje smo sproveli/e sa ciljem kreiranja pozitivnih promjena na ovom polju tokom 2020. godine podrazumijevaju:

- Potpisan memorandum o saradnji sa Ministarstvom odbrane, zajedno sa organizacijama Queer Montenegro i NVO Juventas, 9. oktobra;
- Potpisan memorandum o saradnji sa Gradonačelnikom Podgorice, zajedno sa Queer Montengrom, NVO Juventas i Udruženjem Stana, 27. oktobra;
- Organizovan sastanak za uspostavljanje fokal point mreže lokalnih samouprava za promociju ljudskih prava LGBTIQ osoba u saradnji sa NVO Juventas i Queer Montenegro. Ovaj sastanak organizovan je u okviru projekta “Strateški pristup ljudskim pravima LGBTI osoba u Crnoj Gori” koji implementira Queer Montenegro u partnerstvu sa NVO Juventas i Asocijacijom Spektra, a koji je podržan od strane delegacije Evropske Unije u Crnoj Gori i Ministarstva javne uprave;
- Kreirana kampanja pod nazivom „Transmisija“ koja je realizovana u vidu serijala od 3 videa kroz projekat „Rodno opismenjavanje medija”. Kampanja adresira teme stereotipa i predrasuda prema trans zajednici, medijske pismenosti i aktivizma mladih. Ova kampanja je putem društvenih mreža dosegla 86 777 osoba, do trenutka kreiranja izvještaja;
- Kreirana kampanja pod nazivom „Trans 101“ koja je realizovana u vidu serijala od 4 vida. Ova kampanja se bavi terminologijom vezanom za TIRV identitete, transfobijom, i njenim uzrocima.. Kampanja je dosegla 104 818 osoba putem društvenih mreža, do trenutka kreiranja izvještaja, a kreirana je uz podršku U.S. Embassy Podgorica kroz projekat “Trans jednakost kroz trans osnaženje”.

Aktivnosti u kojima smo svojim aktivnim učešćem dali/e doprinos kreiranja pozitivnih promjena na ovom polju:

- Jovan Ulićević, kao predstavnik Asocijacije Spektre, prisustvovao je dvodnevnom sastanku Nacionalnog tima za koordinaciju Strategije za poboljšanje kvaliteta života LGBTI osoba za period 2019-2023 od 30. do 31. januara, gde je tim stvarao godišnji izveštaj o aktivnostima sprovedenim u 2019. godini i kreirao je Akcioni plan za 2020. godinu, takođe raspravljajući o aktivnostima za LGR planiranim za 2020. godinu;
- Asocijacija „Spektra“ je 16. juna 2020. godine postala članica koalicije „Zajedno za LGBT prava“ ;
- Tokom cijele godine aktivno smo zagovarali/e usvajanje Zakona o registrovanim partnerstvima lica istog pola zajedno sa Queer Montenegro, NVO Juventas i Udruženjem LBTQ žena Stana, koji je i usvojen 1.7.2020. godine u Skupštini Crne Gore;
- Aktivista Spektre Jovan Ulićević je 5. marta 2020. godine prisustvovao 56. sjednici Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore čija je tema bila „Jednakost pred zakonom i zabrana diskriminacije u cilju poštovanja različitosti“. Na sjednici se govorilo o predlogu zakona o životnom partnerstvu lica istog pola organizovana od strane odbora za ljudska prava Skupštine Crne Gore u partnerstvu sa Jedinicom za borbu protiv govora mržnje, u saradnji sa Savjetom Evrope i Delegacijom Evropske unije u Crnoj Gori;
- Naš član Jovan Ulićević je govorio na Gender equality panelu Balkan Trafik Festival, adresirajući pitanje TIRV zajednice i rodne ravnopravnosti, sa posebnim fokusom na pravo na samoodređenje na evropskom nivou;

- Naš član Jovan Ulićević je 23. juna 2020. godine govorio na Konferenciji LGBTI prava i izvan 4 zida – JEDNAKOST za sve“, organizovana od strane Centra za građansko obrazovanje – CGO;

- Naš član Nikola Ilić je 22. novembra 2020. godine govorio na panel diskusiji koju je organizovao CeMI pod nazivom „Slobodni i jednaki u pravima i pravdi“, kada je govorio o solidarnosti i o nekim od najvećih preprekama sa kojima se LGBTIQ zajednica susrijeće;

- Naš član Jovan Ulićević je 10. decembra 2020. godine u sklopu nedelje ljudskih prava, organizovane od strane NVO „MAPSS“, govorio na temu „LGBTIQ+ prava u Crnoj Gori“, adresirajući pitanja TIRV zajednice i pravnog prepoznanja roda u odnosu na trenutnu političku situaciju;

- Naš član Jovan Ulićević održao predavanje o povezanosti pokreta za rodnu ravnopravnost i pokreta za prava LGBTIQ osoba, na edukativnom seminaru „Mala škola kršenja patrijarhata“. organizovanom od strane NVO Centar za ženska prava, 12. decembra;

- Učestvovali/e smo u organizaciji Povorke Ponosa 2020 pod sloganom „Ja sam simbol otpora“ ;

- Asocijacija Spektra je 25. decembra učestvovala na sastanaku organizacija koje se bave zaštitom i promocijom prava LGBTIQ zajednice sa ministrom Vladimirom Leposavić Ministarstva pravde i ljudskih prava;

- U partnerstvu sa NVO „Queer Montenegro“ i NVO „Juventas“, ostvarena je saradnja sa lokalnim samoupravama Cetinja, Bara i Pljevalja, radi kreiranja lokalnih akcionih planova za poboljšanje kvaliteta života LGBTIQ osoba u Crnoj Gori;

- Kreirana revidirana analiza „Pravno prepoznavanje transrodnih osoba u pravnom sistemu Crne Gore“ te novi prijedlog Zakona o rodnom identitetu baziran na samoodređenju;

- Organizovali/e smo dvije filmske projekcije filmova koji se bave sa trans tematikom.

**ZDRAVSTVENA
ZAŠTITA**

Zajednici TIRV osoba je neophodna specifična i adekvatna zdravstvena zaštita u skladu sa najvišim standardima, kako bi na bezbjedan i pouzdan način mogle da pristupe i prođu kroz proces prilagođavanja pola rodnom identitetu. Procesu tranzicije brojni/e članovi/ce zajednice pristupaju sa ciljem prilagođavanja karakteristika svog tijela svom rodnom identitetu. Ovaj proces je važan jer direktno utičena psihološko zdravlje i sveukupno blagostanje, ali takođe i zbog toga što često igra ulogu i u fizičkoj bezbjednost pojedinaca/ki. Uzimajući u obzir izuzetan značaj pitanja zdravstvene zaštite za TIRV zajednicu, Asocijacija Spektra je posvećena kreiranju pozitivnih promjena na ovom polju.

Aktivnosti koje smo sproveli/e sa ciljem kreiranja pozitivnih promjena na ovom polju tokom 2020. godine podrazumijevaju:

- Jovan Ulićević i Nikola Ilić su 24. juna 2020. godine održali edukativnu radionicu za 8 zdravstvenih radnica u JZU “Dom zdravlja Podgorica” u Bloku 5. Radionica je implementirana kroz projekat “Ujedinjeno za TRANSformaciju društva” koji je podržalo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Crne Gore;
- Kroz komunikaciju sa JZU “Dom zdravlja Podgorica” kontinuirano smo radili/e na rješavanju problema nestašice hormona (estradiol) koji je transrodnim ženama koje su u procesu tranzicije neophodna hormonalna terapija, a koja je već duži vremenski period u potpunosti nedostupna. Rješavanje ovog pitanja je i dalje u toku;
- Kroz program socijalnih servisa kontinuirano fasilitiramo pristup zdravstvenim uslugama procesa prilagođavanja pola, kao i pristupa antiretroviralnoj terapiji za HIV u saradnji sa Kvir Montenegro i NVO Juventas;
- Kroz projekat “Trans empowerment for community care in HIV response” kreirali/e smo i publikovali/e vodič “Psihoaktivne substance, seksualni rad i noćni život” koji se fokusira na efekte i rizike koje pomenute aktivnosti imaju, te na smanjenje štete i zaštitu TIRV osoba;
- Organizovali/e smo 5 psiholoških radionica za TIRV osobe o mentalnom zdravlju i blagostanju sa posebnim fokusom na seksualne radnike/ce, ljude koji žive sa HIV-om i/ili polno prenosivim bolestima i mlade koji koriste psihoaktivne substance;

- **Organizovali/e smo sastanke sa Kancelarijom zaštitnika ljudskih prava i Ministarstvom zdravlja;**
- **Sastanci sa medicinskim stručnjacima/kinjama sa ciljem edukacije na temu pružanja adekvatnog odgovora na potrebe trans zajednice u zdravstvu. Pružili/e smo podršku u kreiranju informisanih pristanaka koji se koriste u procesu prilagođavanja pola u Kliničkom centru Crne Gore;**
- **U partnerstvu sa NVO Juventas započeli/e smo realizaciju projekta “Doprinos nacionalnom odgovoru na epidemiju HIV-a među muškarcima koji imaju seks sa muškarcima” koji se adresira različite teme vezane za zdravstvenu zaštitu, a koji je fin-sijski podržan od strane Ministarstva zdravlja Crne Gore.**

3.

**SOCIJALNI
SERVISI**

Shodno visokoj stopi nasilja i diskriminacije sa kojima se TIRV zajednica susrijeće potreba za psiho-socijalnom pomoći je visoka. Kako u Crnoj Gori ne postoji nijedan specifičan servis za TIRV osobe, socijalni servisi koje Spektra pruža su jedini tog tipa u zemlji za TIRV zajednicu. Jedan od ciljeva Asocijacije Spektra je kontinuirano pružanje direktne pomoći i psihosocijalne podrške članovima/cama zajednice TIRV zajednice. U okviru programa za rad sa zajednicom organizujemo grupe samopodrške isključivo za TIRV osobe, pružamo usluge individualnih konsultacija u vidu vršnjačkog savjetovanja, prisutap psihološkoj pomoći, pomoć pri pristupanju zdravstvenoj zaštiti, zapošljavanju, traženju azila i pravnoj pomoći. Takođe, u slučajevima nasilja, nastupamo u ulozi povjerljivog lica.

Pregled rada socijalnih servisa tokom 2020. godine:

- Članovi/ce Asocijacije Spektra koji rade u okviru ovog programa su tokom 2020. godine pružili/e ukupno 647 konsultacija za 33 klijenta/kinje. Broj vršnjačkih savjetovanja iznosio je 609, dok su podršku pri zapošljavanju primile 3 osobe, pri traženju azila 2. Podrška pri pristupanju zdravstvenoj zaštiti pružena je 31 put;

- Tokom 2020. godine online ili uživo organizovano je 34 grupe samoporške, koje su se bavile temama: zblježavanje u zajednici, lične sposobnosti, kreativnost, snaga pojedinca/ke i grupe, rješavanje konflikta, prihvatanje svog tijela i zdravi stilovi života kroz rekreaciju i sport, osvješćivanje rodni stereotipa, lična percepcija trans iskustva, postavljanje granica, osjećaj izovanosti tokom pandemije COVID-19, samopouzdanje, opresija i opresori, rad na sebi, itd.;

- Asocijacija Spektra je kao odgovor na pandemiju COVID-19 zahvaljujući podršci od FRIDA-e - The young feminist fund, uspjela da doprinese ublažavanju posljedica pandemije na članove/ice zajednice. U okviru ovog granta obezbijedili/e smo nedeljne zalihe hrane tokom dva mjeseca za 10 osoba, kao i psihološku pomoć za 2 osobe i pomoć pri finansiranju stanarine i komunalnih usluga za 2 osobe koje su usljed pandemije u potpunosti ostale bez finansijskih primanja, te im je egzistencija bila ugrožena;

- **Korisnici/e naših socijalnih servisa tokom 2020. godine bili/e su 11 transrodnih muškaraca, 9 transrodnih žena i 13 nebinarnih/rodno varijantnih osoba. Crnogorski gradovi iz kojih dolaze naši/e korisnici/e su: Podgorica, Mojkovac, Pljevlja, Bar, Berane, Bijelo Polje, Nikšić, Budva, Kolašin i Ulcinj. Većina naših korisnika/ca su svojim dvadesetim godinama, dok najmlađi/a ima 18 godina, a najstariji/a 40;**

- **Pružena psihološka supervizija za četiri aktivista/kinja Asocijacije Spektra kroz projekat „Sistemska TRANSformacija društva” podržanog od strane Ministarstva pravde i ljudskih prava.**

KULTURA

Asocijacija Spektra je posvećena podizanju svijesti kroz umjentički narativ, te osnaženju nezavisne kvir kulturno-umjetničke scene u Crnoj Gori. Vjerujemo u moć umjetnosti i prostor koji ona otvara u pravcu boljeg razumijevanja i povezivanja sa aktivističkim porukama koje šaljemo. Osim što koristimo umjetnost kao alat za zagovaranje, radimo na širenju prostora za autentični izražaj ne samo TIRV zajednice, već cijele LGBTIQ zajednice, te na izgradnji kvir umjetničke scene u Crnoj Gori.

- Kreirali/e smo i objavili/e prvi u put u Crnoj Gori konkurs za dodjelu materijala i opreme mladim, neafirmisanim kvir umjetnicima/cama, sa posebnim fokusom na TIRV osobe. Na konkursu smo imali/e priliku da obezbijedimo umjetnički materijal ili opremu za 15 osoba različitih rodni identiteta, iz 7 crnogorskih opština, koje se bave brojnim oblicima umjetnosti;

- Kreirali/e smo kampanju u obliku Viber stikera koja je imali za cilj da kroz upotrebu važnih ličnosti iz moderne istorije kvir umjetnosti da na značajju stvaralaštvu kvir umjetnika/ca i podigne nivo svijesti o značaju kvir kultue. Kampanja je implementirana kroz projekat “Afirmisanje rodni razlicitosti kroz kulturu” podržanog od strane Ministarstva kulture;

- Tokom Nedelje ponosa u partnerstvu sa Queer Montenegro, NVO Juventas i Udruženjem LGBTQ žena Stana organizovali/e smo izložbu fotografija pod nazivom „Ja sam simbol otpora“ mlade crnogorske umjetnice Nade Vojinović.

5.

**BEZBJEDNOST
I ZAŠTITA
OD NASILJA**

Jedan od prioriteta Asocijacije Spektra je bezbjednost svih članova/ica TIRV zajednice, te shodno tome radimo na podizanju svijesti u opštoj javnosti, ali i kontinuirano saradujemo sa različitim institucijama kako bi smo doprinijeli/e boljem razumijevanju i adekvatnom reagovanju u situacijama kada je nasilje počinjeno.

Aktivnosti koje smo sproveli/e i u kojim smo učestvovali/e sa ciljem kreiranja pozitivnih promjena na ovom polju tokom 2020. godine podrazumijevaju:

- Asocijacija Spektra ima svog predstavnika u Timu povjerenja Uprave policije i LGBTI zajednice koji je tijelo nadležno za obezbjeđivanja adekvatnog tretmana slučajeva nasilja i diskriminacije počinjenih nad LGBTIQ osobama. Tokom 2020. godine Tim povjerenja održao je jedan sastanak, zbog posljedica COVID-19 su preostala tri godišnja sastanka otkazana, ali je komunikacija Tima bila kontinuirana;
- Promptno reagovanje i pozivanje nadležnih institucija na reagovanje u odnosu na slučajeve nasilja, ne samo nad TIRV osobama već svim članovima/icama LGBTIQ zajednice i cisrodnom, heteroseksualnim ženama u slučajevima nasilja nad TIRV zajednicom;
- U kontinuitetu smo u javnom prostoru govorili o rodno zasnovanom nasilju koje pogađa TIRV zajednicu, te koje je pojačano tokom COVID-19 pandemije;
- Asocijacija Spektra prepoznaje značaj i digitalne sigurnosti, te smo u okviru Transpozijuma (regionalnog događaja za TIRV osobe) oranizovali/e 2 online radionice o digitalnoj bezbjednosti;

- Kreirali/e smo video kampanju „Samo život priča priče“ koja je simbolično objavljena na Dan sjećanja na žrtve transfobije 20.11.2020. Ova kampanja ima za cilj da podigne svijest opšte javnosti o nasilju koje se vrši na zajednicom TIRV osoba. Ova kampanja je dostigla preglednost od 11 052 na društvenim mrežama do trenutka kreiranja izvještaja, o njoj je objavljeno 10 medijskih članaka, a emitovana je i na Javnom servisu Crne Gore u udarnim terminima prije dnevnika u 20h i 23h, što značajno povećava njen doseg i uticaj.

MEDIJI

Jedan od prioriteta Asocijacije Spektra je bezbjednost svih članova/ica TIRV zajednice, te shodno tome radimo na podizanju svijesti u opštoj javnosti, ali i kontinuirano saradujemo sa različitim institucijama kako bi smo doprinijeli/e boljem razumijevanju i adekvatnom reagovanju u situacijama kada je nasilje počinjeno.

Aktivnosti koje smo sproveli/e i u kojima smo učestvovali/e sa ciljem kreiranja pozitivnih promjena na ovom polju tokom 2020. godine podrazumijevaju:

- Asocijacija Spektra svake godine kreira Monitoring medija u odnosu na izvještavanje o TIRV zajednici. Tokom 2020. godine registrovano je 406 medijskih objava o transrodnim, rodno varijantnim i interpolnim osobama;
- U medijima je bilo vidljivo 10 transrodnih i rodno varijantnih osoba;
- U martu je objavljena Analiza o medijsom izvještavanju za 2019. godinu: “Transrodna populacija u online medijima u Crnoj Gori”;
- Kreirali/e smo kampanja za predstavnike/ce medija koja je fokusirana na podizanje svijesti o etičkom izvještavanju i jednakom tretmanu u medijskim prostorima;
- Organizovali/e smo digitalnu diskusiju (15.maj) sa predstavnicima/cama medija na kojoj su oni/e imali/e priliku da se upoznaju sa članovima/cama TIRV zajednice u cilju boljeg razumijevanja kompleksnosti problema sa kojima se TIRV osobe susrijeću, a koje moraju biti uzete u obzir pri izvještavanju zajednici. Diskusija je organizovana u partnerstvu sa LGBTIQ Asocijacijom Queer Montenegro u okviru projekta „Rodno opismenjavanje medija“ podržanog kroz dodjelu granta u okviru regionalnog projekta “Mediji za građane-građani za medije” koji je koordinisao Institut za medije Crne Gore a koji je bio finansiran od strane Evropske unije i Ministarstva javne uprave;
- Naša članica Marija Jovanović je sa ciljem podizanja organizacionih kapaciteta učestvovala je na treningu o medijskom pismenosti koji je organizovao Institut za medije.

OBRAZOVANJE

Asocijacija Spektra prepoznaje značaj formalnog i neformalnog obrazovanja u ostvarenju rodne ravnopravnosti u društvu,, te stoga aktivno radi na izgradnji kvalitetne saradnje sa što većim brojem obrazovnih institucija. Za vrijeme svog djelovanja Asocijacija Spektra ostvarila je saradnju sa brojnim srednjim školama, a članovi/ce organizacije su kroz svoj rad imali/e priliku da rade na podizanju svijesti i nivoa znanja i u osnovnim školama, kao i na crnogorskim fakultetima i akademijama.

Aktivnosti koje smo sproveli/e sa ciljem kreiranja pozitivnih promjena na ovom polju tokom 2020. godine podrazumijevaju:

- Potpisali/e smo memorandum o saradnji sa Srednjom ekonomskom školom „Mirko Vešović“, i u istoj održali/e niz edukativnih radionica za učenike/ce;
- Predstavili/e smo svoje istraživanje “Da odzvoni nasilju: Smjernice za kreiranje sigurnog školskog prostora za rodne različitosti. Izvještaj o diskriminaciji transrodnih i rondo varijantnih učenika/ca u srednjim školama Crne Gore” (M.Vlaahović, J.Ulićević). Predstavljanju je prisustvovalo 40 predstavnika/ca srednjih škola iz različitih crnogorskih opština, Ministarstvo obrazovanja, Zavod za školstvo i Zavod za socijalnu i dečiju zaštitu;
- U saradnji sa Centrom za građansko obrazovanje naši aktivisti/kinje su bili edukatori u osnovnoj školi Oktoih u Podgorici³ i u gimnaziji Petar I Petrović Njegoš u Danilovgradu.

AKTIVIZAM

Jedan od ciljeva Asocijacije Spektra je doprinos kreiranju snažnog, intersekcionalnog i vidljivog pokreta za ljudska prava u Crnoj Gori. Doprinos postizanju ovog cilja svake godine daju brojne diskusije, radionice i edukativni treninzi koji su kreirani da ojačaju kapacitete i osnaže TIRV zajednicu za aktivistički angažman. U okviru ovog segmenta svog rada se takođe aktivno bavimo podizanjem svijesti i znanja o TIRV zajednici i preprekama sa kojima se zajednica susrijeće u društvu.

Aktivnosti koje smo sproveli/e i u kojima smo učestvovali/e sa ciljem kreiranja pozitivnih promjena na ovom polju tokom 2020. godine podrazumijevaju:

- Naša članica Marija Jovanović je govorila na temu „Ljubav kroz objektiv“ na događaju „Ljubav na kauču“ koji je organizovan od strane psihološkinje Jovane Strugar i psihologa Al-Amara Kašić u okviru programa „Psihologija u zajednici“, u saradnji sa American Corner Podgorica;
- Organizovane su 4 online žive biblioteke u periodu od 2. juna do 8. jula. Događaji su organizovani uz podršku U.S. Embassy Podgorica u okviru projekta “Trans jednakost kroz trans osnaženje”;
- Asocijacija Spektra je među 35 organizacija koje su osnovale krovnu organizaciju mladih u Crnoj Gori - Mrežu za mlade Crne Gore. Na sjednici 16. septembra 2020. godine su izabrani i članovi/ce upravljačkih struktura Mreže, kao i godišnji plan za djelovanje. Javnosti su bile predstavljene misija, vizija, ciljevi i vrijednosti za koje će se mreža zalagati;
- U okviru Transpozijuma (Regionalnog događaja za TIRV osobe) organizovali/e smo brojne radionice za zajednicu sa Balkana. Zjedno sa Trans Mrežom Balkan dali/e smo doprinos i u organizovanju cjelokupnog događaja. Poseban značaj ovog događaja ogleda se u činjenici da je jedini regionalni događaj na našim prostorima za TIRV osobe;

- U partnerstvu sa Regionalnom kancelarijom za saradnju mladih - RYCO i UNFPA smo implementirali/e online trening „Uloga mladih u izgradnji mira“;

- Kroz projekat “Empowering voices of transgender communities from Western Balkans region” je odrađena serija radionica koje su pokrivale sledeće teme: briga o mentalnom zdravlju u vremenima krize, burnout i tjelesno zdravlje, kultura kolektiva i brige o sebi, regenerativna praksa u grupama, razumijevanje rizika i prijetnji u aktivizmu, alternativni načini proizvodnje, osnove komunikacije, značaj klasičnih i digitalnih medija u ostvarivanju prava trans osoba, kreiranje poruka, analiza poruka i određivanje ciljnih grupa, kako su različiti sistemi ugnjetavanja povezani i kako se negativna moć prožima kroz različite strukture manjinskih grupa, o načinima borbe, kao što su teorija totalnog oslobađanja, ekofeminizam i queer ekologija, internet sigurnost;

- NVO Anima organizovala je diskusiju: „Razgovara(j)mo o slobodi – učimo jedni od drugih“ koju je moderirao naš član Jovan Ulićević. Cilj ove diskusije je bio razgovor o intersekcionalnom feminizmu koji uključuje TIRV osobe, te načinima solidarnosti unutar pokreta;

- Kreirali/e smo publikaciju “(Samo)organizovanje trans zajednica na Zapadnom Balkanu”, koja je prva publikacija koja se bavi temom organizovanja trans zajednica na Zapadnom Balkanu, te koju su napisali isključivo trans aktivisti/kinje iz Crne Gore, Srbije, Bosne i Hercegovine, Albanije i Kosova.. Brošura je kreirana kroz projekat “Empowering voices of transgender communities from Western Balkans region” podržanog od strane Regional Youth Cooperation Office;

- Kreirali/e smo brošuru pod nazivom „Znaj svoja prava“ kroz projekat „Ujedinjeno za TRANSformaciju društva”. Brošura se bavi svim specifičnim pravima koja se direktno ili indirektno tiču TIRV zajednice, te je njen cilj da pruži lako razumljiv i pristupačan pregled istih;

- Kreirali/e smo „Znaj svoja prava” kampanju koja se bavila informisanjem TIRV zajednice o zdravstvenoj i pravnoj zaštiti, psihološkoj podršci i radu Asocijacije Spektra i njenim servisima. Ova kampanja je dosegla 83 028 osoba na društvenim mrežama, do trenutka kreiranja izvještaja;
- Implementirana je serija radionica pod nazivom „Znaj svoja prava” kroz projekat „Trans equality through trans empowerment” podržan od strane ambasade SAD u Podgorici. Teme koje su ove radionice obuhvatale: Samoosnaživanje i rodne norme, trans identiteti, mehanizmi odbrane protiv transfobije, trans vidljivost, briga o zajednici i samopodržavanje i filmsko veče;
- Sprovedena trodnevna obuka za vršnjačke edukatore za smanjenje štete i prevenciju HIV-a u noćnom životu i seks radu.

9.

**IMPLEMENTIRANI
PROJEKTI**

Asocijacija Spektra je tokom 2020. Godine uspješno realizovala ukupno 9 projekata, i započela realizaciju još 2 projekata, koji su kroz širok spektar aktivnosti i veliki doseg doprinijeli ostvarivanju organizacionih ciljeva i pozitivnim promjenama na svim gore pomenutim poljima.

Projekti koje je Asocijacija Spektra realizovala tokom 2020. Godine:

Projekat „Sistemska TRANSformacija društva” je počeo sa implementacijom u 2020. godini i nastavlja sa realizacijom u 2021. godini, podržan je od strane Ministarstva za ljudska i manjinska prava (Ministarstva pravde i ljudskih i manjinskih prava). Budžet za ovaj projekat je iznosi od 15,830.00 eura. Glavna tema projekta je jačanje kapaciteta za orodnjavanje rodni politika.

Projekat „Jačanje otpornosti zajednice LBT žena i TIRV osoba tokom krize u Crnoj Gori” je započet u 2020. godini i nastavlja sa implementacijom u 2021. godini, podržan je od strane ILGA Europe. Projekat je ima budžet od 17,500.00 eura. Glavna tema projekta je socio-ekonomskom osnaživanje transrodnih, rodno varijantnih i interspolnih (TIRV) osoba i lezbijki, biseksualnih i kvir žena u Crnoj Gori, kao odgovor na ozbiljne izazove koji su se pojavili tokom krize COVID-19, a sprovodi se u partnerstvu sa NVO „Udruženje STANA”.

Projekat “Afirmisanje rodni različitosti kroz kulturu” koji je započet u 2019. Godini i nastavio sa implementacijom u 2020. godini je podržan od strane Ministarstva kulture (Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta). Budžet za ovaj projekat je bio 15,000.00 eura. Glavna tema projekta je postizanje višeg nivoa uključenosti trans rodni, rodno varijantnih i interpolni osoba u crnogorsku kulturnu scenu, kao i veći nivo vidljivosti kulture i umjetnosti koja ima za cilj propitivanje rodni normi, a realizovan je u partnerstvu sa NVO „Juventas”.

Projekat „Trans equality through trans empowerment” je započet sa implementacijom u 2019. godini i nastavio sa realizacijom u 2020. Godini, a podržan je od strane Ambasade Sjedinjenih Američkih Država u Podgorici. Za ovaj projekat je budžet iznosio 23,280.00 dolara. Glavna tema projekta je doprinos poboljšanju kvaliteta života transrodnih i rodno raznolikih osoba u Crnoj Gori.

Projekat “Empowering voices of transgender communities from Western Balkans region” je započet u 2019. godini i nastavio sa implementacijom u 2020. godini, a podržan je od strane Regional Youth Cooperation Office (RYCO). Projekat je imao budžet u iznosu od 19,130.00 eura. Glavna tema projekta Promovisanje i podržavanje osnaživanje i održivost regionalnog trans pokreta u oblikovanju javnih rasprava o demokratiji, ljudskim pravima, socijalnoj i ekonomskoj inkluziji i vladavini zakona i izgradnji kapaciteta da utiču na politike i procese donošenja odluka, a sproveden je u saradnji sa NVO „Geten – LGBT” Srbija; NVO „Aleanca kunder diskriminimit LGBT” Albanija; NVO „Coalition for Sexual and Health Rights of Marginalized Communities” Skopje.

Projekat „Ujedinjeno za TRANSformaciju društva” je započet u 2019. godini i nastavio sa implementacijom u 2020. godini, a podržan je od strane Ministarstva za ljudska i manjinska prava (Ministarsvo pravde i ljudskih i mnjinskih prava). Za ovaj projekat je budžet bio u iznosu od 18,330.00 eura. Glavna tema projekta je doprinos unapređenju kvaliteta života transrodnih, rodno varijantnih i interpolnih osoba kroz njihovo osnaživanje, te umanjenje stepena diskriminacije u institucijama i društvu Crne Gore, a sproveden je u saradnji sa NVO „Queer Montenegro”.

Projekat „Iskustva transrodnih a rodno varijantnih osoba u obrazovnom sistemu Crne Gore” je počeo sa realizacijom u 2019. godini i nastavio sa implementacijom u 2020. godini, a podržan je od strane Stonewall International UK. Za ovaj projekat budžet je iznosio 2,500.00 funti. Glavna tema je bila stvaranje politika i mjera zaštite u obrazovnom sistemu u odnosu za transrodne i rodno varijantne učenike/ce.

Projekat „Osnaživanje transrodne zajednice za odgovor na HIV u Crnoj Gori” je započet u 2019. godini i nastavio sa implementacijom u 2020. godini, a podržan je od strane Euriasian Key Populations Health Network (EKHN). Projekat je imao budžet u iznosu od 4,000.00 dolara. Glavna tema je bila jačanje kapaciteta za orodnjavanje rodni politika, a sproveden je u saradnji sa NVO „Juventas” i NVO „Queer Montenegro”.

Projekat „Rodno opismenjavanje medija” je započet u 2019. godini i nastavio sa implementacijom u 2020. godini, a podržan je od strane Instituta za medije. Budžet je za ovaj projekat bio u iznosu od 5.000 eura. Glavna tema projekta je razvoj medijske pismenosti u pogledu ljudskih prava transrodnih, rodnovarijantnih i interpolnih osoba, a sproveden je u saradnji sa NVO „Queer Montenegro”.

Projekat „Ponos svuda - Strateški pristup ljudskim pravima LGBTI osoba u Crnoj Gor” je započet u 2019. godini i nastavio sa implementacijom u 2020. godini, a podržan je od strane European Instrument for Democracy and Human Rights (EIDHR).

Projekat je imao budžet u iznosu od 15,737.28 eura. Glavna tema projekta je bila orodnjavanje rodni politika, a sproveden je u partnerstvu sa NVO „Queer Montenegro” i NVO „Juventas”.

Projekti koje je Asocijacija Spektra dobila tokom 2020. godine a čija realizacija planirana je za 2021. godinu:

„Rodna ravnopravnost izvan okvira binarnosti” podržan od strane Ministarstva za ljudska i manjinska prava (Ministarstvo pravde i ljudskih i manjinskih prava). Projekat ima budžet u iznosu od 11,072.00 eura. Glavna tema projekta je jačanje kapaciteta za orodnjavanje rodničkih politika i sprovodi se u partnerstvu sa NVO „Queer Montenegro”.

„TRANSformacija kulturnih navika” podržan od strane Ministarstva kulture (Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta). Budžet ovog projekta je u iznosu od 14,344.00 eura. Glavna tema projekta je razvoj nezavisne kulturne scene kroz osnaženje kulturno-umjetničkog izraza transrodnih, rodno varijantnih i interpolnih osoba, kao i unapređenje vidljivosti kulturno-umjetničkog stvaralaštva transrodnih, interpolnih i rodno varijantnih osoba u Crnoj Gori, a sprovodi se u saradnji sa NVO „Queer Montenegro”.